

# **VILNIAUS ARKIKATEDROS BAZILIKOS KOMPLEKSINIŲ MOKSLINIŲ TYRIMŲ IR SU TUO SUSIJUSIŲ APSAUGOS IR TVARKYBOS DARBŲ PLANAS**

## **PAGRINDIMAS**

**Vienas ankstyviausių Vakarų civilizacijos ir Europos kultūros raišką Lietuvoje įkūnijančių statinių, reikšmingiausias Lietuvos dvasinis ir sakralinis centras.** Vilniaus Šv. vysk. Stanislovo ir šv. Vladislovo arkikatedra bazilika (toliau – Katedra) yra išskirtinės svarbos nacionalinio ir tarptautinio lygmens sakralinės paskirties objektas, kurio istorija neatsiejamai susijusi su Lietuvos valstybingumo raida, šalies politine, socialine ir kultūros istorija. Tai ir mūsų istorinę, kultūrinę tapatybę bei jos europinę dimensiją įkūnijantis simbolis.

**Vilniaus arkikatedra bazilika yra išskirtinis Lietuvos valstybingumo, krikščionybės ir dinastinės atminties simbolis.** Katedroje koncentruojasi visa Lietuvos istorija, Katedros istorijoje atsispindi valstybės istorijos modelis, joje vyko ne tik dvasinis gyvenimas, bet ir svarbiausi valstybės istorijos įvykiai. Katedra glaudžiai susijusi su Lietuvos didžiųjų kunigaikščių rezidencija. Katedros kompleksiniai ir tarpdisciplininiai tyrimai yra svarbus žingsnis siekiant mokslškai pagrįsto valstybės istorijos pažinimo ir tarptautinio Lietuvos kultūrinio prestižo stiprinimo.

**Vilniaus arkikatedros moksliniai tyrimai ir tvarkybos darbai nebuvo sistemiški ir kompleksiniai.** Nepaisant išskirtinės istorinės reikšmės, ligšioliniai Katedros tyrimai, taip pat mokslinių tyrimų reikalaujantys apsaugos ir tvarkybos darbai buvo epizodiniai ir fragmentiški, nebuvo sistemiški ir kompleksiniai. Paradoksalu, kad vienas reikšmingiausių ir geriausiai dokumentuotų valstybės istorinės atminties simbolių kartu yra nepakankamai ištirtas, o turima tyrimų medžiaga nesusisteminta ir kritiškai neįvertinta. Atsirandant ir tobulėjant naujoms tyrimų technologijoms, atsiveria kokybiškai naujos tokių tyrimų galimybės.

**Kompleksiniai moksliniai tyrimai sudarys prielaidas pradėti sistemškai vykdyti Katedros apsaugos ir tvarkybos darbus.** Kompleksiniai tarpdisciplininiai tyrimai, konsoliduojant Lietuvos atsakingų institucijų, mokslo bei kultūros atminties institucijų intelektualinius bei kitus išteklius ir taikant moderniausius metodus, sudarys pagrįstas prielaidas pradėti sistemškai vykdyti jos apsaugos ir tvarkybos darbus.

**Istorinės bei kultūrinės tapatybės, pilietinio sąmoningumo bei atsparumo, stiprinimas.** Moksliniai tyrimai taip pat prisidės prie Katedros išsaugojimo ateities kartoms bei prie grėsmių prevencijos. Nuosekli informacijos apie Katedros tyrimus sklaida visuomenėje reikšmingai prisidės prie mūsų istorinės bei kultūrinės tapatybės, taigi ir pilietinio sąmoningumo bei atsparumo stiprinimo, istorinės atminties ugdymo, kovos su priešiškų valstybių skleidžiama dezinformacija ir Lietuvos istorijos iškraipymu.

**Tarptautiškumas.** Katedra pagal savo svarbą lygintina su Paryžiaus Notre-Dame katedra, Florencijos Šv. Lauryno bazilika, Krokuvos Vavelio katedra, Prahos Šv. Vito katedra. Keltinas ambicingas mokslinių tyrimų programos siekis – pažinti Vilniaus Katedrą tokia apimtimi, kokia yra pažįstamos nurodytos šventovės Prancūzijoje, Italijoje, Lenkijoje, Čekijoje.

Atskleidžiant Katedros reikšmę bei tikrinant hipotezes dėl Gediminaičių giminės atstovų, tarp jų ir Vytauto Didžiojo palaikų paieškos Katedroje, siektina tarptautinio bendradarbiavimo su Čekijos Respublikos, Lenkijos Respublikos, Ukrainos ir kitų šalių vyriausybėmis ir atsakingomis institucijomis.

Kaip antai, istoriniai duomenys rodo, kad Kyjivo Pečorų Lauroje ir Kyjivo katedroje palaidoti Gediminaičių dinastijos atstovai, Algirdo anūakai ar proanūkiai: Simonas Olelkaitis (1420-1471), Mykolas Olelkaitis (? - 1481). Palaidotųjų asmenų tyrimai gali būti naudingi bendram Gediminaičių genetiniam profiliui nustatyti.

Prahos Augustinų vienuolyno Šv. Tomo bažnyčioje buvo palaidotas apie 1380 m. miręs Butautas. kaip manoma, antrasis Trakų kunigaikščio Kęstučio ir jo žmonos Birutės sūnus, Vytauto brolis, gimęs apie 1346/1347 m. 1365 m. jis emigravo iš Lietuvos į Prūsiją. Karaliaučiuje priėmė krikštą ir gavo krikšto vardą Henrikas. Butauto-Henriko palaidojimo vietą žymėjo marmurinė plokštė. Prasminga inicijuoti tolesnius šios bažnyčios istorinius tyrimus ir palaidojimo vietos tyrimus bei jos įamžinimą.

**2030 m. bus minimos Lietuvos Didžiojo kunigaikščio Vytauto Didžiojo 600-osios mirties metinės.** Seimas paskelbė 2030 metus Vytauto Didžiojo metais. Vilniaus katedros, kurią Vytautas statė ir per amžius buvo laikomas pagrindiniu geradariu, kurioje valdovas planavo vainikuoti Lietuvos karaliumi ir kurioje jis buvo palaidotas, tyrimų rezultatai ženkliai prisidės prie Vytauto Didžiojo metų minėjimo 2030 metais programos ir galėtų būti šio minėjimo ašimi, nulemsiančia turinį. Vytauto Didžiojo metų minėjimo 2030 metais programą rengia kultūros ministro 2026 m. kovo 24 d. įsakymu Nr. ĮV-218 sudaryta darbo grupė.

**Chronologinės ribos:** nuo Katedros pastatymo iki XX a..

## ARKIKATEDROS MOKSLINIŲ TYRIMŲ TIKSLAI IR PRITAIKOMUMAS

### Trumpalaikiai tikslai iki 2028 m.:

- Iki šiol atliktų istorinių, archeologinių tyrimų inventorizavimas ir viešai prieinamų tyrimų duomenų bazių (suvestinių) parengimas. Informacijos apie tyrimus papildymas Kultūros vertybių registre.
- Pagrindinių Katedros istorinių – šaltiniotyrinių, archeologinių, architektūrinių (mūro) ir menotyrinių tyrimų bei 3D skaitmeninimo darbų, atskleisiančių Katedros statybos ir pertvarkų raidą bei santykį su Lietuvos valstybės raida, pradėjimas.
- Katedroje surastų ir saugomų žmonių palaikų tyrimo pradėjimas, paleogenetinius tyrimus siejant su istoriniais tyrimais.
- Išsamaus Katedros palaikų mėginių bioarchyvo sudarymas.
- Hipotezių dėl Lietuvos valdovų giminių atstovų, tarp jų - Lietuvos didžiojo kunigaikščio Vytauto, jo žmonos Onos Vytautienės ir kitų valdovų, jų dinastijos atstovų, žymiausių Lietuvos valstybės ir bažnyčios veikėjų palaidojimų Katedroje patikrinimas.
- Svarbiausių Katedros istorinių šaltinių suskaitmeninimo ir paskelbimo viešai prieigai pradėjimas.
- Arkikatedros požemių tvarkybos darbų pradėjimas.
- Katedros istorijai ir jos svarbai Lietuvos valstybės raidai įvairioms visuomenės grupėms, pirmiausia vaikams ir jaunimui, skirtų sklaidos kampanijų parengimas ir įgyvendinimas.

- Katedros statybos ir pertvarkymų raidos skaitmeninės rekonstrukcijos sukūrimas ir jos pristatymas visuomenei per Valstybės dieną – Lietuvos karaliaus Mindaugo karūnavimo šventę.

#### **Ilgalaikiai tikslai:**

- Katedros mokslinių tyrimų sintezės (akademinio leidinio) parengimas ir išleidimas.
- Indėlis į Vytauto Didžiojo mirties 600-ųjų metinių minėjimą.
- Lietuvos valdovų panteono sutvarkymas ir suaktualinimas, Katedros požemių lankymo išplėtimas ir pritaikymas, įtraukios ekspozicijos sukūrimas.
- Žinių apie Lietuvos populiacijos genomo istorinę raidą papildymas ir indėlis į personalizuotos medicinos kūrimą.

#### **Mokslinių tyrimų pritaikomumas:**

- bus taikomi ir tobulinami naujausi, inovatyvūs tyrimų metodai, kurie prisidės prie mokslo raidos pažangos;
- Katedros kompleksinių tarpdisciplininių mokslinių tyrimų patirtis ir metodai bus integruoti į studijų procesą, į tyrimų projekto įgyvendinimą įtraukiant susijusių specialybių studentus;
- tyrimų rezultatai bus panaudoti, rengiant ir priimant Katedros tvarkybos sprendinius;
- tyrimų rezultatai bus panaudoti, pertvarkant Katedros rūsių pritaikymą lankymui ir kuriant naujas ekspozicijas;
- Katedros tyrimų metu sukaupti duomenys, sukurtos duomenų bazės turės išliekamąją vertę ir bus reikšmingos ateities kartoms;
- kadangi bus tiriamos Lietuvos žmonių genomo ištakos ir evoliucija, šių tyrimų rezultatai turės išliekamąją vertę, paleogenetinius tyrimus siejant su istoriniais tyrimais;
- Katedros tyrimų metu surinkti duomenys bus panaudoti, sukuriant skaitmeninių išteklių platformas;
- bus sukurtas išplėstinis Arkikatedros dokumentų, spaudinių bei muziejinių vertybių kuruotas turinys ir perduotas į e. kultūros platformą, užtikrinant viešą prieigą.

**Sklaida.** Tyrimų rezultatai (tarpiniai ir galutiniai) bus viešinami Lietuvoje ir tarptautiniu mastu. Suskaitmeninti dokumentai bus skelbiami viešai ir bus prieinami plačiajai visuomenei. Informacija apie tyrimų rezultatus bus skleidžiama, taikant naujausius viešinimo ir edukacinius metodus, lengvai prieinamus ir suprantamus visuomenei, ypač jaunimui: teminiai vaizdo įrašai, atvirų durų dienos, diskusijos, rekonstrukcijos (pvz. įvairių laikotarpių Katedros), edukaciniai užsiėmimai, parodos, taip pat ir akademiniai (seminarai, konferencijos, Katedros populiarios istorijos išleidimas, Katedros fundamentalios istorijos parengimas ir išleidimas programos įgyvendinimo pabaigoje).

**Pasirengimas mokslinių tyrimų programos įgyvendinimui (iki 2027 m.).** *Valdovų rūmų muziejus* tikslino ir naujais duomenimis pildė Katedros tyrinėjimų, geologinės aplinkos ir gruntinių vandenių situacijos apžvalgą. Suskaitmenino Valdovų rūmų muziejaus Moksliniame archyve saugomus 84 vnt. brėžinių iš Alberto Lisankos 1984–1986 m. Katedros tyrimų ataskaitos. Surinko Napoleono Kitkausko rengtus Katedros tyrimų brėžinius. Vykdo Katedros ikonografijos paiešką prieinamose skaitmeninėse duomenų bazėse. *Vilniaus pilių valstybinio kultūrinio rezervato direkcija* kartu su Valdovų rūmų muziejumi ir Lietuvos istorijos institutu parengė Katedros archeologinių tyrimų

suvestinę ir padarė ją prieinama direkcijos internetinėje svetainėje, kad galėtų naudotis ne tik specialistai, bet ir visuomenė.

*Lietuvos nacionalinė M. Mažvydo biblioteka* įgyvendindama 3D skaitmeninimo darbus Katedros bazilikos, Vilniaus Žemutinės ir Aukštutinės pilių pastatų, jų liekanų ir kitų statinių komplekse, atliko Katedros skaitmeninimo darbus.

*Lietuvos istorijos institutas* įgyvendina Lietuvos mokslo tarybos finansuojamus projektus „Vilniaus katedros Saldžiausiojo Marijos vardo arkibrolija ir jos albumas (1671–1938): socialinio ir konfesinio tapatumo raiškos tyrimas“ ir reikminių tyrimų projektą „Vilniaus arkikatedros tyrimai: XRF, datavimo metodų bei 3D skenerio duomenų panaudojimo galimybės“.

*LMA Vrublevskių biblioteka* restauruoja ir skaitmenina Vilniaus katedros kapitulos dokumentus. Vrublevskių biblioteka 2027 m. yra suplanavusi parodą sąlyginiu pavadinimu „*Vatikano dokumentai Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių bibliotekoje*“, skirtą 100 metų, kai buvo ratifikuotas Lietuvos Respublikos ir Šventojo Sosto konkordatas, jubiliejui. Tarp planuojamų eksponuoti dokumentų yra popiežių bulės. Paroda rengiama Valdovų rūmų muziejuje. Taip pat sukurta ir Vrublevskių bibliotekos interneto svetainėje paskelbta Katedros Saldžiausiojo Marijos Vardo arkibrolijos albumo virtuali paroda.

*Vilniaus universiteto Medicinos fakultetas* atnaujinama turimus tarpukario bei 1985–1990 m. antropologinių tyrimų duomenis, sudaro išsamią duomenų bazę. Rengia artimiausių metų prioritetinių tyrimų ir jų objektų sąrašą (aptariant tokius klausimus kaip palaikų radiokarbono datavimas ir tolimesni tyrimai stabilųjų izotopų tyrimai - rezultatai padėtų patikslinti palaidotų asmenų kilmę, vyskupų palaidojimų identifikavimas, žinomų kapaviečių tyrimai). Paleogenetikos laboratorijos infrastruktūra papildyta įranga, rezultatų kokybę užtikrinančiomis priemonėmis. Numatomos duomenų bazės kūrimo ir tvarkymo gairės, papildomos programinės įrangos pirkimas, derinimas su Lietuvos populiacijos ir retųjų ligų biobanku (biologinių mėginių tolimesnis saugojimas). Parengti ir išbandyti reikalingi laboratoriniai senovinės DNR tyrimo protokolai (mėginio paruošimo, dekontaminacijos, DNR išskyrimo, sekoskaitos bibliotekų ruošimo, sekoskaitos).

*Vilniaus universiteto biblioteka* sudarė VU bibliotekos Rankraščių skyriuje saugomų vienaip ar kitaip su Katedros istorija susijusių rankraščių dokumentų sąrašą.

*Lietuvos nacionalinis muziejus* pradėjo Bažnytinio paveldo muziejaus ekspozicijai nuo 2012 metų Arkikatedros rūsiuose eksponuojamų paskolintų muziejinių vertybių skaitmeninimą ir viešinimą Lietuvos integralioje muziejų informacinėje sistemoje (LIMIS). Suskaitmeninta ir viešai prieinama dalies vitrinų medžiaga (kokliai, pavieniai radiniai). 2026 metais numatyta tęsti skaitmeninimo darbus – suskaitmeninti statybinės keramikos muziejines vertybes.

*VšĮ Bažnytinio paveldo muziejus* rengia Karališkųjų insignijų parodą, vyksiančią 2026 m.

**Pirminiai tyrimų rezultatai trumpuoju periodu (iki 2028 m. pabaigos).** Parengtas Katedros sienų anomalijų žemėlapis, sukurta metodika leisianti lokalizuoti statinių konstrukcijų „anomalijas“ bei išryškinti saugomų kultūros paveldo objektų vertingąsias savybes. Atliktas lygtolinių Katedros archeologinių, architektūrinių ir mūro, menotyrinių, istorinių, bioarcheologinių ir paleogenetinių tyrimų inventorizavimas ir jų publikavimas mokslinių straipsnių rinkinio pavidalu ir kt.

### ARCHEOLOGINIŲ TYRIMŲ KRYPTIS

Inventorizavus ir apibendrinus ankstesnių archeologinių tyrimų (tarpukario bei 1985–2004 m.) duomenis, bus pagrindžiamos naujų archeologinių tyrinėjimų vietų lokacijos. Siekiama nustatyti kultūrinio sluoksnio horizontų (pvz. Katedros statybos, pirminių grindų, bažnyčios rekonstrukcijos etapų ir pan.) absoliutų datavimą (AMS  $^{14}\text{C}$ ), išmatuoti kultūrinių sluoksnių užterštumą (XRF metodu), pateikti bio ir zoo archeologinę įvairovę bendrame Vilniaus Žemutinės ir Aukštutinės pilių duomenų kontekste. Atlikti Katedroje aptiktų radinių inventorizaciją bei tipologizaciją, vykdyti jų medžiagotyrinius laboratorinius tyrimus (cheminius, mineraloginius, petrografinius). Patikslinti šios vietos ankstyvųjų kapų chronologiją.

### ARCHITEKTŪRINIŲ IR MŪRO TYRIMŲ KRYPTIS

Pirmame etape, naudojantis 3D skenerio duomenų masyvu, bus siekiama atlikti Katedros sienų, kaip konstrukcinių elementų, esamo stovio inventorizaciją. Šio darbo tikslas – konstrukcinių elementų „anomalijų“ paieška, jų fiksavimas ir interpretavimas. Statybinę keramiką bus siekiama palyginti su buv. Livonijos (dab. Latvijos Respublikos ir Estijos Respublikos teritorija) bei Kryžiuočių (dab. Lenkijos Respublikos teritorija) ordinų pilių ir bažnyčių analogiška medžiaga.

Bus pateiktas Katedros sienų anomalijų žemėlapis su jų interpretacija, ypatingą dėmesį skiriant Lietuvos didžiojo kunigaikščio Vytauto palaikų paieškai. Bus sukurta metodika, kuria remiantis galima bus lokalizuoti statinių konstrukcijų „anomalijas“. Šią metodiką galima bus pritaikyti įrašytų į Kultūros vertybių registrą ir paskelbtų valstybės saugomais nekilnojamojo paveldo objektų inventorizacijos procese, išryškinant saugomų objektų vertingąsias savybes.

Atliekant architektūrinius (tam tikrais atvejais ir archeologinius) tyrimus, numatoma panaudoti geofizinių tyrimų metodus, kurie leis aptikti galimus palaidojimus, ertmes sienose ar kitus jose iki šiol neidentifikuotus objektus. Bus tęsiami Katedros ir jos požemių sienų nedestrukciniai tyrimai georadaru. Aptiktos georadaro anomalijos turėtų būti tikrinamos minimaliais destruktiniais metodais (gręžimas, tikrinimas endoskopu). Tuo atveju, jeigu šiais tyrimais būtų identifikuoti svarbūs radiniai, numatoma destruktinių (ardomųjų) metodų panaudojimo galimybė, prieš tai apibrėžus radinių tolimesnių tyrimų, saugojimo ir konservavimo strategiją.

### MENOTYRINIŲ TYRIMŲ KRYPTIS

Siekiama:

- a) atskleisti Katedros pastatų architektūros ir interjero puošybos raidą XIV a. pab. – XVII a. pr. pasitelkiant tradicinius metodus ir inovatyvias priemones (kaip antai 3D vizualizacija);
- b) atsekti Katedros altorių statybos ir rekonstrukcijų chronologinius ir meninės raiškos etapus, atskleisti altorinių paveikslų ikonografiją (XVII–XX a.);
- c) reaktyvuoti Vilniaus katedros lobyno (nuo XIV a. iki 1940) tyrimus, ypatingą dėmesį skiriant 2024 m. pabaigoje rastų Lietuvos valdovų įkapių tyrimui;
- d) ištirti Arkikatedros vizualinių paminklų ikonologinę raidą XVII–XX a., ypatingą dėmesį skiriant Šv. Kazimiero ir Valavičių koplyčioms bei Valstybės (tautos) ir Bažnyčios ryšio reprezentavimui Katedroje bei jo recepcijai platesnėje kultūrinėje erdvėje;

e) ištirti ir aktualizuoti paskutinės Katedros rekonstrukcijos XVIII a. eigą ir rezultatus, atskleisti „Romą Vilniuje“.

#### ISTORINIŲ ŠALTINIOTYRINIŲ TYRIMŲ KRYPTIS

**Tyrimų tema (1): „Vilniaus katedros istorijos šaltinių tyrimai ir publikavimas“.** Vilniaus katedros kapitulos protokolų antrosios knygos parengimas spaudai, inventorių, sąskaitų, memorialinių ir pan. šaltinių tyrimas ir rengimas spaudai.

**Tyrimų tema (2): „Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės laikotarpio Vilniaus katedros istorija“.** Siekiama:

a) pateikti Vilniaus vyskupijos įsteigimą europinės ir lokalinės istorijos kontekste; atskleisti Lietuvos valdovų bei diduomenės ir Katedros ryšį per fundacijų ir donacijų tyrimo prizmę, parodyti Katedrą kaip Lietuvos didžiojo kunigaikščio Vytauto atminties vietą, išryškinti Vilniaus ir kt. vyskupų bei Vilniaus katedros kapitulos ryšius su katedra, atskleisti liturgijos ir pamaldumo istorijos svarbiausius bruožus;

b) atskleisti Vilniaus katedrą kaip Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės pasaulietinio ir dvasinio elito nekropolį. To bus siekiama identifikuojant Katedroje palaidotus asmenis, sistemiškai renkant istorinius duomenis apie laidotuves, palaidotų žmonių sveikatą ir fizinę būklę, mirties priežastis ir aplinkybes, palaikų perkėlimus;

c) tirti Katedros koplyčių istoriją, ypatingą dėmesį skiriant Šv. Kryžiaus altarijai Vilniaus katedroje bei pačios katedros kūrėjams: mecenatams bei jų užsakymus vykdžiusiems meistrams.

**Tyrimų tema (3): „Vilniaus katedra naujaisiais ir naujaisiais laikais (XIX–XXI a. pr.)“.** Siekiama:

a) atskleisti Vilniaus katedros kapitulos veiklą carinio režimo sąlygomis, o Katedrą – kaip vietą kur kryžiovosi politinių, nacionalinių ir socialinių įtampų vektoriai; b) išryškinti permainingą, o dažnai ir dramatišką Vilniaus katedros gyvavimo raidą didžiųjų XX a. istorinių lūžių kontekste, ypatingą dėmesį kreipiant į Vilniaus įvairiautę bendruomenę, lietuvių–lenkų santykius, vysk. Jurgio Matulaičio MIC asmenybę, 1931 m. potvynio padarinius, maldingumo tradicijas, lietuvių grįžimą, arkivysk. Mečislovo Reinio pamaldų politiką, svarbiausius XX ir XXI a. pradžios istorinius įvykius (Katedros uždarymas, sekuliarinimas, vysk. Kazimiero Paltaroko veikla, Vilniaus paveikslų galerijos veikimas, Katedros gražinimas tikintiesiems Atgimimo metais ir jos (re)sakralinimas).

**Tyrimų tema (4): „Pagalbiniai istorijos mokslai Vilniaus katedros tyrimams“.** Siekiama:

a) inventorizuoti, ištirti ir aprašyti valdžios ir teisės ženklus, vyskupų ir kapitulos narių insignijas matomas ir matytas Vilniaus katedroje;

b) inventorizuoti, ištirti ir aprašyti su Vilniaus katedra ir vyskupija susijusią heraldiką ir sfragistiką.

#### BIOARCHEOLOGINIŲ IR PALEOGENETINIŲ TYRIMŲ KRYPTIS

**Viena iš kertinių tyrimo krypčių - Katedroje palaidotų palaikų tyrimai.** Tyrimo tikslas – nustatyti Katedroje palaidotų asmenų grupines ir individualizuojančias antropologines bei genetines charakteristikas ir, palyginus tarpusavyje bei su šiuolaikinėmis referentinėmis populiacijomis, integruoti su istoriniais bei archeologiniais duomenimis sudarant išsamų palaikų mėginių bioarchyvą, taip prisidedant prie palaikų identifikavimo. Tyrimas orientuotas į ateitį: trumpalaikėje perspektyvoje tikimasi sukaupti kompetencijas, leisiančias spręsti kompleksinius Lietuvos populiacijos genetikos ir biologinės istorijos uždavinius. Ilgalaikėje perspektyvoje darbo rezultatai ir jo metu įgyta patirtis

papildys žinias apie Lietuvos populiacijos genomo istorinę raidą ir prisidės prie personalizuotos medicinos kūrimo.

Iki 2028 m. pabaigos tikimasi sukurti solidžią „*post mortem*“ duomenų bazę apie Katedroje įvairiais laikotarpiais palaidotus asmenis (lytis, amžius, galima kilmė, genetinis profilis), kurią jau būtų galima gretinti su turimais ir iki to laiko naujai gautais istoriniais „*ante mortem*“ duomenimis. Galima būtų teikti pagrįstas išvalgas dėl tapatybės. Tretieji metai būtų skirti duomenims tikslinti, papildomos medžiagos tyrimams ir gilesnei analizei.

## **PASIŪLYMAI DĖL ARKIKATEDROS KOMPLEKSINIŲ MOKSLINIŲ TYRIMŲ IR SU TUO SUSIJUSIŲ APSAUGOS IR TVARKYBOS DARBŲ PRELIMINARAUS LĖŠŲ POREIKIO**

### **VILNIAUS KATEDROS KOMPLEKSINIŲ MOKSLINIŲ TARPDISCIPLININIŲ TYRIMŲ PRELIMINARUS LĖŠŲ POREIKIS** (tūkst. Eurų)

Pasiūlymas: įgyvendinančias mokslo įstaigas konkurso būdu turėtų atrinkti Lietuvos mokslo taryba.

| <b>Tyrimų kryptys</b>                           | <b>2027</b>     | <b>2028</b>     | <b>2029</b>     | <b>Iš viso</b>  |
|-------------------------------------------------|-----------------|-----------------|-----------------|-----------------|
| 1. Archeologiniai tyrimai                       | 100,13          | 149,22          | 150,91          | 400,26          |
| 2. Architektūriniai ir mūro tyrimai             | 84,27           | 80,6            | 115,76          | 280,63          |
| 3. Menotyriniai tyrimai                         | 150,27          | 150,28          | 128,1           | 428,65          |
| 4. Istoriniai ir šaltiniotyriniai tyrimai       | 397,1           | 420,89          | 393,13          | 1211,12         |
| 5. Bioarcheologiniai ir paleogenetiniai tyrimai | 859,727         | 584,327         | 690,938         | 2134,992        |
| 6. Tyrimų rezultatų sklaida                     | 15,0            | 30,0            | 50,0            | 95,0            |
| <b>Iš viso moksliniams tyrimams</b>             | <b>1606,497</b> | <b>1415,317</b> | <b>1528,838</b> | <b>4550,652</b> |

### **KATEDROS TVARKYBOS PRELIMINARUS LĖŠŲ POREIKIS** (tūkst. Eurų)

Valstybės biudžeto lėšos. Poreikis įtrauktas į Kultūros ministerijos biudžeto derybų suvestines.

| <b>Tvarkyba</b>                                                                                                         | <b>Įgyvendinanti institucija</b> | <b>2027</b> | <b>2028</b> | <b>2029</b> | <b>Iš viso</b> |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------|-------------|-------------|-------------|----------------|
| Požemių taikomieji tyrimai, projektinių pasiūlymų parengimas ir tvarkybos darbų projekto parengimas ir tvarkybos darbai | Kultūros ministerija             | 180         | 800         | 1300        | 2280           |
| <b>Iš viso papildomų lėšų poreikis</b>                                                                                  |                                  | <b>180</b>  | <b>800</b>  | <b>1300</b> | <b>2280</b>    |

**MOKSLINIŲ TYRIMŲ IR TVARKYBOS SKLAIDOS PRELIMINARUS LĖŠŲ POREIKIS**  
(tūkst. Eurų)

Valstybės biudžeto lėšos.

| <b>Sklaida</b>                                                         | <b>Institucija</b>                              | <b>2027</b> | <b>2028</b> | <b>2029</b> | <b>Iš viso</b> |
|------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------|-------------|-------------|-------------|----------------|
| Arkikatedros dokumentų kuruojamas turinys (virtuali prieiga e-kultūra) | Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka | 50          | 70          | 100         | 220            |
| Projekto įgyvendinimo sklaida                                          | Vyriausybės kanceliarija                        | 150         | 150         | 150         | 450            |
| <b>Iš viso</b>                                                         |                                                 | <b>200</b>  | <b>220</b>  | <b>250</b>  | <b>670</b>     |

**BENDRAS (SUVESTINIS) PRELIMINARUS LĖŠŲ POREIKIS**  
(tūkst. Eurų)

| <b>Lėšų poreikis</b>       | <b>2027</b>     | <b>2028</b>     | <b>2029</b>     | <b>Iš viso</b>  |
|----------------------------|-----------------|-----------------|-----------------|-----------------|
| Iš viso moksliniai tyrimai | 1606,497        | 1415,317        | 1528,838        | 4550,652        |
| Tvarkyba                   | 180             | 800             | 1300            | 2280            |
| Sklaida                    | 200             | 220             | 250             | 670             |
| <b>Iš viso</b>             | <b>1986,497</b> | <b>2435,317</b> | <b>3078,838</b> | <b>7500,652</b> |

Darbo grupės, sudarytos Ministro Pirmininko  
2026 m. gegužės 18 d. potvarkiu Nr. 87  
„Dėl darbo grupės sudarymo“, vadovė

Ingrida Kutkienė

2026 m. birželio 30 d.